

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

24 грудня 2020 р.

Київ

№ 811-р

Про результати розгляду
справи про концентрацію

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи № 128-25/17-20-ЕК про концентрацію у вигляді набуття акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (далі – НАК «Нафтогаз України») (м. Київ) у власність частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю «Надра Юзівська» (далі – ТОВ «Надра Юзівська») (м. Київ, ідентифікаційний код юридичної особи 38077614),

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- (1) Концентрація у вигляді набуття НАК «Нафтогаз України» у власність частки у статутному капіталі ТОВ «Надра Юзівська» у розмірі 99 % шляхом укладення договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі з НАК «Надра України» (Концентрація) та в розмірі 1 % шляхом укладення договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі з Дочірнім підприємством ПрАТ «НАК «Надра України» «Український геологічний науково-виробничий центр».
- (2) Відповідно до статті 22 Закону України «Про захист економічної конкуренції» концентрацією визнається, зокрема, безпосереднє або опосередковане придбання, набуття у власність іншим способом чи одержання в управління часток (акцій, паїв), що забезпечує досягнення чи перевищення 25 або 50 відсотків голосів у вищому органі управління відповідного суб'єкта господарювання.
Отже, заявлені дії є концентрацією.
- (3) Відповідні вартісні показники учасників концентрації, з урахуванням відносин контролю, за підсумками 2019 року перевищують порогові значення, визначені частиною першою статті 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (4) Враховуючи, що за результатом здійснення концентрації, яка зазначена в пункті 1 цього рішення, у НАК «Нафтогаз України» існує можливість, за рахунок збільшення обсягів власного видобутку природного газу та нафти, суттєво обмежувати конкуренцію на ринках газу та нафти, відповідно до статті 30 Закону України «Про захист економічної конкуренції», було розпочато розгляд справ про концентрацію.

2. УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ

- (5) Набувач частки – НАК «Нафтогаз України» (м. Київ).
- (6) Об'єкт концентрації – ТОВ «Надра Юзівська».
- (7) Власник об'єкта концентрації: приватне акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Надра України» (далі – НАК «Надра України») (м. Київ).

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (8) Розпорядженням Голови Антимонопольного комітету України – державного уповноваженого від 08 грудня 2020 року № 01/344-р розпочато розгляд справи № 128-25/17-20-ЕК про концентрацію у зв'язку з виявленими в поданих матеріалах підставами для заборони концентрації.
- (9) Листами від 08.12.2020 № 128-25/01-16845 та № 128-25/01-16852 направлено до НАК «Нафтогаз України» та НАК «Надра України», відповідно, розпорядження № 01/344-р про початок розгляду справи № 128-25/17-20-ЕК про концентрацію. Одночасно, відповідно до частини другої статті 31 Закону України «Про захист економічної конкуренції», запропоновано у тридцятиденний строк надати пропозиції щодо зобов'язань, які усувають негативний вплив концентрації на конкуренцію та дозволяють Антимонопольного комітету України прийняти рішення про надання дозволу на концентрацію.

4. ІНФОРМАЦІЯ ПРО УЧАСНИКІВ КОНЦЕНТРАЦІЇ

- (10) ТОВ «Надра Юзівська» на дату розгляду заяви про концентрацію є стороною чинної Угоди від 24.01.2013 про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться в межах ділянки Юзівська, між Державою Україна, компанією «Шелл Експлорейшн енд Продакшн Юкрейн Інвестментс (IV) Б.В.» (далі – компанія Шелл) і ТОВ «Надра Юзівська» (далі – Угода).

Відповідно до повідомлення компанії Шелл від 15.07.2014 через події на Сході України компанія Шелл, відповідно до статті 35 Угоди, повідомила Державу Україна і ТОВ «Надра Юзівська» про настання форс-мажору.

10.06.2015 компанія Шелл направила до Кабінету Міністрів України, Мінпаливенерго і ТОВ «Надра Юзівська» повідомлення про відмову від Угоди. Також 11.09.2015 компанія Шелл звернулася з листом до Кабінету Міністрів України й Мінпаливенерго, в якому повторно зазначила про те, що з 08.09.2015 компанія Шелл більше не є стороною Угоди, яка із цього часу продовжуватиме діяти виключно стосовно ТОВ «Надра Юзівська» як компанії-інвестора за Угодою.

Отже, на дату розгляду заяви про надання дозволу на концентрацію компанія Шелл не є учасником Угоди, при цьому ТОВ «Надра Юзівська» набуло 100 відсотків прав та обов'язків інвестора за Угодою.

- (11) НАК «Надра України» є засновником ТОВ «Надра Юзівська». Засновником НАК «Надра України» є Держава Україна (в особі Кабінету Міністрів України).
- (12) НАК «Нафтогаз України», з урахуванням відносин контролю (далі – група НАК «Нафтогаз України»), здійснює діяльність із:
- розвідки та розробки родовищ;
 - видобування нафти та газу;
 - експлуатаційного та розвідувального буріння;
 - транспортування та зберігання нафти;
 - постачання природного і скрапленого газу споживачам;
 - виробництва електричної енергії;
 - постачання електричної енергії;
 - виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.
- (13) Єдиним акціонером НАК «Нафтогаз України» є Держава Україна (в особі Кабінету Міністрів України).

5. ОЦІНКА ВПЛИВУ КОНЦЕНТРАЦІЙ НА ЗАДІЯНІ РИНКИ

- (14) Комітет дійшов висновку, що відповідними задіяними ринками товару, у розумінні законодавства про захист економічної конкуренції для зазначеної концентрації є ринки природного газу та нафти.

5.1. ОЦІНКА ВПЛИВУ НА РИНОК НАФТИ

- (15) Потреби українського ринку в нафті забезпечуються за рахунок власного видобутку та імпорتنних поставок.
- (16) Найбільшими підприємствами, що видобувають нафту та газовий конденсат в Україні, є акціонерні товариства «Укрнафта» та «Укргазвидобування», що входять до складу групи НАК «Нафтогаз України». Загалом зазначені підприємства у 2019 році збільшили видобуток нафти й конденсату на 5,7 % – з 1,89 млн тонн до 1,99 млн тонн.
- (17) АТ «Укрнафта», зокрема, збільшила видобуток нафти й конденсату на 4,8 % – з 1,45 млн тонн до 1,52 млн тонн. Однак загальний тренд видобутку нафти в Україні за останні роки залишається негативним.
- (18) Відповідно до статті 4¹ Закону України «Про нафту і газ» АТ «Укрнафта» реалізовує нафту і газовий конденсат власного видобутку на біржових аукціонах під державним контролем.
- (19) Динаміка цін реалізації нафти й газового конденсату на аукціонах повторювала тренд зміни світових цін на нафту.
- (20) Інше підприємство групи НАК «Нафтогаз України», АТ «Укргазвидобування», яке здійснює видобуток та переробку газового конденсату й нафти на власних виробничих потужностях, збільшило видобуток сировини на 6,6 % — з 446,7 тис. тонн до 478,2 тис. тонн. У загальному видобутку нафти та газового конденсату в Україні у 2019 році частка групи НАК «Нафтогаз України» становила більше 90 %. Разом із тим 100 % видобутку нафти, який здійснює АТ «Укргазвидобування», не реалізується на ринку, а споживається для потреб у межах групи НАК «Нафтогаз України».
- (21) За повідомленням ТОВ «Надра Юзівська» щодо ділянки Юзівська: навколо та в межах Юзівської ділянки, протягом останніх 50 років за результатом пошуково-розвідувального буріння, не було отримано комерційних приливів нафти, що, у свою чергу, пояснюється геологічною будовою регіону, а саме відсутністю нафто-материнських порід та високою температурою порід на глибині. Отже, у межах Юзівської ділянки не очкується промислового видобутку нафти; відповідна розвідка та оцінка наявних запасів нафти на ділянці Юзівська з моменту укладання 24.01.2013 Угоди про розподіл вуглеводнів не проводилась.
- (22) Водночас частка виробництва нафтопродуктів вітчизняними підприємствами, вироблених із нафти українського видобутку, є суттєво меншою за частку нафтопродуктів, завезених в Україну з-за кордону.
- (23) В Україні переробку нафти здійснюють Кременчуцький НПЗ (ПАТ «Укртатнафта») та Шебелинський ГПЗ (АТ «Укргазвидобування»). Обсяги переробки Кременчуцьким НПЗ (ПАТ «Укртатнафта») впродовж трьох останніх років становлять до 2,3 млн тонн на рік, Шебелинським ГПЗ (АТ «Укргазвидобування») – близько 0,5 млн тонн на рік. Оскільки для потреб Шебелинський ГПЗ використовує нафту та конденсат, видобуті АТ «Укргазвидобування» (тобто в межах єдиного суб'єкта господарювання), ринок нафти України, по суті, є ринком, на якому є лише один покупець – ПАТ «Укртатнафта». Діяльність нафтопереробних підприємств Лисичанська, Одеси, Надвірної, Дрогобича та Херсона на цей час зупинена. Саме тому в Україні необхідним є імпорт нафтопродуктів, частка якого в окремі періоди становить до 80 % потреб внутрішнього споживання.
- (24) З огляду на зазначене, проводити оцінку впливу збільшення обсягів видобутку у групи НАК «Нафтогаз України» за рахунок видобутку нафти з ділянки Юзівська є недоцільним у тому числі з огляду на нижній ринок готових нафтопродуктів, на

якому протягом останніх років простежується залежність від імпорту, зокрема, моторних бензинів та дизельного пального.

Орієнтовний баланс моторного пального у 2018-2019 роках та першому півріччі 2020 року¹

Рік	Високооктанові моторні бензини			Дизельне пальне			Частка виробництва в загальному обсязі імпортованого та виробленого в Україні моторного пального, %
	Обсяг імпорту, тонн	Обсяг виробництва в Україні, тонн	Частка виробництва у загальному обсязі імпортованих та вироблених в Україні бензинів, %	Обсяг імпорту, тонн	Обсяг виробництва в Україні, тонн	Частка виробництва у загальному обсязі імпортованого та виробленого в Україні дизельного пального, %	
2018	1 119 426,58	705 000	38,64%	6 714 164,57	623 000	8,49%	14,49%
2019	1 042 170,98	730 000	41,12%	7 229 501,65	700 000	8,75%	14,63%
I півр. 2020	428 395	563 000	56,79%	2 689 569	430 331	13,79%	24,16%

(25) Враховуючи зазначене, збільшення групою НАК «Нафтогаз України» обсягів видобутку нафти на ділянці Юзівська матиме в Україні незначний вплив на внутрішній ринок нафти та суміжні нижнього рівня ринки нафтопродуктів, а також з огляду на:

регулювання, відповідно, Законом України «Про нафту і газ» питання реалізації АТ «Укрнафта» нафти й газового конденсату власного видобутку на біржових аукціонах;

значний рівень імпорту нафтопродуктів у балансі нафтопродуктів та великий обсяг не задіяних в Україні нафтопереробних потужностей.

5.2. ОЦІНКА ВПЛИВУ НА РИНОК ПРИРОДНОГО ГАЗУ.

(26) Відповідно до статті 3 Закону України «Про ринок природного газу» ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами, зокрема:

- забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу;
- вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу;
- вільного вибору постачальника природного газу;
- забезпечення рівних прав на доступ до газотранспортних та газорозподільних систем;
- недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу, у тому числі суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання державної форми власності;
- відповідальності суб'єктів ринку природного газу за порушення правил діяльності на ринку природного газу та умов договорів.

(27) Державне регулювання ринку природного газу здійснює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), у межах повноважень, визначених Законом України «Про ринок природного газу» та іншими актами законодавства.

(28) До компетенції Регулятора на ринку природного газу належать, зокрема:

- видача ліцензій на право провадження видів діяльності на ринку природного газу та нагляд за дотриманням ліцензійних умов ліцензіатами;

¹ Відповідна інформація була отримана з інтернет-ресурсів Державної служби статистики України (http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm) та на сайті Державної митної служби України (<https://bi.customs.gov.ua/trade/#/turnoverhs>).

- затвердження та оприлюднення у встановленому порядку методології визначення тарифів;
 - моніторинг застосування та визначення тарифів, інших платежів, пов'язаних із діяльністю на ринках природного газу;
 - затвердження кодексів газотранспортних систем, кодексу газорозподільних систем, відповідних методологій, які забезпечують передбачене законодавством функціонування ринку природного газу;
 - моніторинг виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на відповідність вимогам, передбаченим цим Законом та іншими актами законодавства;
 - спільно з іншими суб'єктами владних повноважень забезпечення ефективного застосування заходів захисту прав споживачів, у тому числі передбачених цим Законом;
 - забезпечення споживачам (оптовим покупцям) можливості вільно обирати та змінювати постачальника (оптового продавця) на умовах, передбачених цим Законом та іншими актами законодавства.
- (29) Постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, на підставі якого постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості в порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором.
- (30) Постачання природного газу побутовим споживачам здійснюється на підставі типового договору, що затверджується Регулятором та оприлюднюється в установленому порядку.
- (31) Постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.
- (32) Права та обов'язки постачальників і споживачів визначаються цим Законом, Цивільним і Господарським кодексами України, правилами постачання природного газу, іншими нормативно-правовими актами, а також договором постачання природного газу.
- (33) Споживач має право, зокрема, на вільний вибір постачальника.
- (34) Суб'єкти ринку природного газу є рівними у праві на отримання доступу до газотранспортних та газорозподільних систем, приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем.
- (35) Відповідно до статті 11 Закону України «Про ринок природного газу», з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, на суб'єктів ринку у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.
- (36) Відповідно до Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867 (далі – Положення або ПСО), на НАК «Нафтогаз України» покладені такі спеціальні обов'язки, зокрема:
- до 1 травня 2021 р. постачати природний газ на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням, виробникам теплової енергії, а саме:
 - виробникам теплової енергії, які здійснюють виробництво теплової енергії для всіх категорій споживачів (фізичні або юридичні особи, які використовують теплову енергію на підставі договору);

виробникам теплової енергії, які фінансуються за рахунок державного чи місцевого бюджету, що використовують природний газ з метою гарячого водопостачання і опалення приміщень житлового фонду та гуртожитків, які належать їм на праві власності або іншому речовому праві;

виробникам теплової енергії, які фінансуються за рахунок державного чи місцевого бюджету, що використовують природний газ з метою опалення службових та виробничих приміщень, які належать їм на праві власності або іншому речовому праві;

виробникам теплової енергії - об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку, житлово-будівельним кооперативам та суб'єктам господарювання, що використовують природний газ з метою гарячого водопостачання і опалення приміщень, які належать їм на праві власності або іншому речовому праві;

виробникам теплової енергії, що використовують природний газ для виробництва електричної енергії;

виробникам теплової енергії, управління майном яких здійснюється суб'єктами господарювання, які залучені Національним агентством з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, відповідно до статті 21 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», для всіх категорій використання природного газу;

– до 1 травня 2021 р. придбавати природний газ у господарських товариств, 100 відсотків акцій (паїв, часток) яких належать державі або іншому господарському товариству, єдиним акціонером якого є держава (ПАТ «Укргазвидобування», акціонерне товариство «Державне акціонерне товариство «Чорноморнафтогаз»), зокрема, для формування ресурсу природного газу для виробників теплової енергії для всіх категорій використання природного газу на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням.

- (37) Разом із тим до 1 серпня 2020 р. на НАК «Нафтогаз України» були покладені спеціальні обов'язки:

продавати природний газ постачальникам природного газу для потреб побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державного підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек» на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;

постачати природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державному підприємству України «Міжнародний дитячий центр «Артек», постачання яким у відповідному періоді (місяці постачання) не здійснює інший постачальник (у тому числі інший постачальник зі спеціальними обов'язками відповідно до цього Положення), на умовах та в порядку, що визначені цим Положенням.

- (38) Частка групи НАК «Нафтогаз України» з видобутку природного газу в Україні становить близько 70 % загального обсягу видобутку природного газу в Україні, при цьому, обсяг видобутого газу групою НАК «Нафтогаз України» становить більше 50 % природного газу, спожитого в Україні.
- (39) Частка обсягів реалізації групи НАК «Нафтогаз України» природного газу від загального обсягу споживання природного газу в Україні, з урахуванням видобутку та імпорту природного газу, становила понад 70 %. При цьому частка обсягів реалізації групи НАК «Нафтогаз України» природного газу для підприємств теплокомуненерго та населення до 1 серпня 2020 року, відповідно до покладених спеціальних обов'язків у рамках ПСО, становила 100 %.

- (40) Відповідно до пункту 3 Положення з 1 серпня 2020 року дія Положення не поширюється на задоволення потреб населення, тобто весь обсяг потреб ТКЕ в природному газі буде задовольнятися природним газом, що видобуває ПАТ «Укргазвидобування».
- (41) Отже, зважаючи на норми Положення, у тому числі з урахуванням змін, НАК «Нафтогаз України» фактично є власником ресурсу природного газу, який реалізується для забезпечення загальносуспільних інтересів у рамках ПСО.
- (42) Відповідно до пункту 6 Положення ПАТ «Укргазвидобування» (яке є пов'язаним відносинами контролю з НАК «Нафтогаз України») та ДАТ «Чорноморнафтогаз» зобов'язані щомісяця здійснювати продаж природного газу власного видобутку (крім обсягів виробничо-технологічних витрат, обсягів, які використовуються для власних потреб ПАТ «Укргазвидобування» та ДАТ «Чорноморнафтогаз», пов'язаних із видобутком, підготовкою до транспортування і транспортуванням природного газу, а також для виробництва скрапленого природного газу та стабільного бензину), а НАК «Нафтогаз України» - придбавати такий природний газ для забезпечення виконання покладених на компанію цим Положенням спеціальних обов'язків.
- (43) Відповідно до Положення про покладання спеціальних обов'язків НАК «Нафтогаз України» виконуватиме покладені на неї спеціальні обов'язки до 1 травня 2021 року.
- (44) Отже, НАК «Нафтогаз України», з урахуванням відносин контролю, має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринках природного газу.
- (45) За повідомленням ТОВ «Надра Юзівська», як учасника концентрації, щодо ділянки Юзівська:
- видобуток вуглеводнів на ділянці Юзівська не ведеться;
 - загальна площа ділянки Юзівська становить 7 886 кв. кілометрів;
 - ділянка Юзівська включає всі осадові поклади, що залягають у межах її периметра та обмежені за глибиною користування надрами відміткою 10 тис. метрів від поверхні або геологічним фундаментом (залежно від того, що буде досягнуто раніше);
 - прогноз видобутку природного газу для проекту «Газ Центрального Басейного Типу» протягом 2011-2051 років, розроблений компанією Шелл (на момент участі компанії Шелл в Угоді), становив до 38 млрд м³ на рік, з урахуванням шансу успіху 10 %, тобто 3,8 млрд м³ природного газу на рік.
- (46) Враховуючи викладене у пунктах 38 і 45 цього рішення, придбання групою НАК «Нафтогаз України» частки у статутному капіталі ТОВ «Надра Юзівська» за певних умов може забезпечити групі НАК «Нафтогаз України» видобуток природного газу в обсягах, які перевищуватимуть 60 % обсягу природного газу, спожитого в Україні.
- (47) Отже, наявна в матеріалах справи інформація дає підстави вважати, що за певних умов, за результатом концентрації, у НАК «Нафтогаз України» існує можливість, за рахунок збільшення обсягів власного видобутку природного газу та нафти, суттєво обмежувати конкуренцію на ринках газу.
- (48) Враховуючи зазначене, з метою недопущення можливого суттєвого обмеження конкуренції на ринку природного газу, дозвіл на концентрацію доцільно обумовити наданням учасникам концентрації зобов'язань.
- (49) Відповідно до частини другої статті 31 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у разі встановлення підстав для заборони концентрації, органи Антимонопольного комітету України, зокрема:
- повідомляють їх учасників про зміст таких підстав;
 - надають можливість учасникам концентрації надати пропозиції щодо зобов'язань, які готові взяти на себе учасники такої концентрації, що усувають відповідний негативний вплив концентрації на конкуренцію та дозволяють

органу Антимонопольного комітету України прийняти рішення про надання дозволу на концентрацію.

Разом із цим зобов'язання, взяті на себе учасниками концентрації, мають бути пропорційними обґрунтованим загрозам негативного впливу на конкуренцію заявленої концентрації, а вимоги щодо забезпечення контролю за виконанням учасниками концентрації взятих на себе зобов'язань не повинні бути надмірними.

- (50) Листом від 18 грудня 2020 року № 10/4-386-20 (zareєстрованим у Комітеті 18.12.2020 за № 8-01/16909) НАК «Нафтогаз України» повідомила про готовність, із метою нівелювання ймовірних негативних наслідків від здійснення концентрації на ринку природного газу, взяти на себе зобов'язання:
після здійснення концентрації забезпечити пропозицію щодо продажу на конкурентних засадах, а саме на товарних біржах, природного газу обсягом не менше 15 % загального обсягу товарного газу, видобутого протягом року суб'єктами господарювання, що пов'язані відносинами контролю з акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (крім ПАТ «Укрнафта») та здійснюють видобування природного газу на території України, враховуючи обсяги природного газу, видобуті в межах ділянки Юзівська та набуті у власність за Угодою від 24.01.2013 про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться в межах ділянки Юзівська, зменшеного на обсяги газу, реалізовані на виконання статті 11 Закону України «Про ринок природного газу».
- (51) Разом із тим НАК «Нафтогаз України» повідомила про те, що під визначенням «товарний газ» розуміється природний газ власного видобутку, крім обсягів виробничо-технологічних витрат, обсягів, які використовуються для власних потреб видобувних підприємств, пов'язаних із видобутком, підготовкою до транспортування і транспортуванням природного газу, а також для виробництва скрапленого природного газу та стабільного бензину.
- (52) Також у листі від 18 грудня 2020 року № 10/4-386-20 НАК «Нафтогаз України» запропонувала, з метою забезпечення Комітетом моніторингу виконання НАК «Нафтогаз України» накладених на її зобов'язань, щорічно, до 01 березня кожного року, починаючи з 01 березня 2022 року, та не менше ніж 3 роки з моменту початку видобутку природного газу на ділянці Юзівська, надавати Антимонопольному комітету України звіт про виконання взятих на себе зобов'язань, за рік, що передує року надання звіту.
- (53) Одночасно листом від 24.12.2020 № 10/4-402-20 НАК «Нафтогаз України» підтвердило готовність взяти на себе зобов'язання, зазначені в пунктах 50 та 52 цього рішення, та надало обґрунтовані пояснення щодо виключення показників ПАТ «Укрнафта» під час підрахунку загального обсягу товарного газу, видобутого протягом року суб'єктами господарювання, що пов'язані відносинами контролю з акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України».
- Акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» є акціонером і володіє простими іменними акціями Публічного акціонерного товариства «Укрнафта» у кількості 27 114 256 (двадцять сім мільйонів сто чотирнадцять тисяч двісті п'ятдесят шість) штук, що становить 50 %+1 акція статутного капіталу ПАТ «Укрнафта». Всього в ПАТ «Укрнафта» близько 2 000 акціонерів.
- Прийняття рішення про продаж на конкурентних засадах, а саме на товарних біржах, природного газу обсягом не менше 15 % загального обсягу товарного газу, видобутого ПАТ «Укрнафта» протягом року є, по суті, обмеженням способу реалізації продукції товариства, яке за певних обставин може негативно впливати на фінансовий результат ПАТ «Укрнафта».

Визначення способу реалізації продукції є повноваженням виконавчого органу товариства в межах його компетенції, визначеної статутом. Відповідно до вимог статті 13 Закону України «Про акціонерні товариства» компетенція органів управління товариства, зокрема виконавчого органу, має бути визначена у статуті товариства. Відповідно до частини п'ятої статті 42 Закону України «Про акціонерні товариства» внесення змін до статуту товариства приймається більш як трьома чвертями голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та є власниками голосуючих з відповідного питання акцій. Оскільки Компанія не є єдиним акціонером та не володіє пакетом акцій товариства, достатнім для забезпечення прийняття рішень більш як трьома чвертями голосів, Компанія не може забезпечити внесення зазначених обмежень до статуту ПАТ «Укрнафта».

Відповідно до Угоди між ВАТ² «Укрнафта», міноритарними акціонерами та власником контрольного пакета акцій ВАТ «Укрнафта» про взаєморозуміння та співпрацю, укладеної 25 січня 2010 року (далі – Акціонерна угода), кожна сторона зобов'язується не вчиняти дій, спрямованих на забезпечення пріоритетності їх корпоративних прав перед правами інших сторін цієї угоди, так і акціонерів ПАТ «Укрнафта», не вчиняти дій, спрямованих на порушення прав, дискримінацію товариства, інших сторін цієї Угоди, а також акціонерів товариства.

Спроба прийняття рішення про зобов'язання виконавчого органу ПАТ «Укрнафта» забезпечити пропозицію щодо продажу на конкурентних засадах, а саме на товарних біржах, природного газу обсягом не менше 15 % від загального обсягу товарного газу, видобутого ПАТ «Укрнафта» протягом року, шляхом прийняття рішення загальними зборами акціонерів ПАТ «Укрнафта» простою більшістю голосів без внесення відповідних змін до статуту товариства може бути кваліфікована як порушення законодавства та зобов'язань компанії за Акціонерною угодою. У результаті зазначених дій існує значний ризик оскарження таких рішень у суді та/або в міжнародному арбітражі (відповідно до арбітражного застереження Акціонерної угоди).

Додатково НАК «Нафтогаз України» повідомила, що обсяг товарного газу ПАТ «Укрнафта»³ за 2019 рік знаходиться на рівні 840 млн м³.

- (54) **Отже, після припинення дії Положення про спеціальні обов'язки (з 1 травня 2021 року), зважаючи на:**
- вертикально інтегровану структуру відносин контролю НАК «Нафтогаз України» на ринках сировини (видобуток та реалізація природного газу) та кінцевої продукції (виробництво електричної та теплової енергії);
 - значну частку НАК «Нафтогаз України» на ринку природного газу, існує ризик здійснення НАК «Нафтогаз України» дій, які матимуть негативний вплив на конкуренцію.
- (55) **Враховуючи зазначене, дозвіл на концентрацію, відповідно до статті 31 Закону України «Про захист економічної конкуренції» доцільно обумовити наданням учасникам концентрації зобов'язань, що усувають відповідний негативний вплив концентрації на конкуренцію та є пропорційними обґрунтованим загрозам негативного впливу на конкуренцію.**
- (56) **Надані зобов'язання повинні не допустити можливих обмежень конкуренції на ринках природного газу, оскільки мала місце вертикальна інтеграція суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на ринку сировини та готової продукції, що може за певних умов призвести до суттєвого обмеження конкуренції на ринку природного газу.**

² Попередня назва ПАТ «Укрнафта».

³ Відповідно до звіту НАК «Нафтогаз України» за 2019 рік, товариством «Укргазвидобування» було видобуто 13,6 млрд м³ товарного газу. Отже, обсяг товарного газу, що видобувається ПАТ «Укрнафта», становить близько 6 % порівняно з обсягами видобутку товариством «Укргазвидобування».

6. ВИСНОВКИ

- (57) З урахуванням інформації, викладеної в цьому рішенні:
- (58) задіяними ринками товару, у розумінні законодавства про захист економічної конкуренції, для зазначених концентрацій є ринки нафти та природного газу.

Щодо ринків нафти:

- (59) Збільшення групою НАК «Нафтогаз України» обсягів видобутку нафти на ділянці Юзівська матиме в Україні незначний вплив на внутрішній ринок нафти та суміжні із нижнім рівнем ринки нафтопродуктів з огляду на:
- врегулювання відповідно до Закону України «Про нафту і газ» питання щодо реалізації АТ «Укрнафта» нафти й газового конденсату власного видобутку на біржових аукціонах;
 - значний рівень імпорту нафтопродуктів у балансі нафтопродуктів та великий обсяг не задіяних в Україні нафтопереробних потужностей.

Щодо ринків природного газу:

- (60) Правові засади функціонування ринку природного газу України засновано на принципах: вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій; належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, та визначаються Законом України «Про ринок природного газу».
- (61) Діяльність на ринку природного газу підлягає ліцензуванню.
- (62) Разом із тим, враховуючи вертикально інтегровану структуру відносин контролю НАК «Нафтогаз України» на ринках сировини (видобуток та реалізація природного газу) та кінцевої продукції, значну частку реалізації природного газу від загального обсягу споживання на ринку, існує ризик посилення ринкової влади групи НАК «Нафтогаз України» на ринку природного газу.
- (63) Враховуючи зазначене, дозвіл на концентрацію, відповідно до статті 31 Закону України «Про захист економічної конкуренції», доцільно обумовити наданням учасникам концентрації зобов'язань, що усувають відповідний негативний вплив концентрації на конкуренцію та є пропорційними обґрунтованим загрозам негативного впливу на конкуренцію.
- (64) Отже, у разі виконання зобов'язань щодо забезпечення групою НАК «Нафтогаз України» пропозиції з продажу на конкурентних засадах, а саме на товарних біржах, природного газу обсягом не менше 15 % загального обсягу товарного газу, видобутого протягом року суб'єктами господарювання, що пов'язані відносинами контролю з акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (крім ПАТ «Укрнафта») та здійснюють видобування природного газу на території України, враховуючи обсяги природного газу, видобуті в межах ділянки Юзівська та набуті у власність за Угодою від 24.01.2013 про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться в межах ділянки Юзівська, зменшеного на обсяги газу, реалізовані на виконання статті 11 Закону України «Про ринок природного газу», не допускатиметься можливість настання негативних наслідків, зазначених у цьому рішенні, що пов'язані з вертикальною інтеграцією суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на ринку сировини та готової продукції, та можуть за певних умов призвести до суттєвого обмеження конкуренції на ринку природного газу.
- (65) Керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 25 і 31 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та підпунктом 1 пункту 9 розділу XII Положення про порядок подання та розгляду заяв про попереднє отримання дозволу Антимонопольного комітету України на концентрацію суб'єктів господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 лютого 2002 року № 33-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 березня 2002 року

за № 284/6572 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 21.06.2016 № 14-рп), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Надати дозвіл акціонерному товариству «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (м. Київ) на концентрацію у вигляді набуття НАК «Нафтогаз України» у власність частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю «Надра Юзівська» (м. Київ, ідентифікаційний код юридичної особи 38077614), що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління товариства.
2. З метою усунення потенційно негативного впливу концентрації на ринки природного газу зобов'язати суб'єкта господарювання в особі НАК «Нафтогаз України» та суб'єктів господарювання, пов'язаних із ним відносинами контролю, після здійснення концентрації забезпечити пропозицію щодо продажу на конкурентних засадах, а саме на товарних біржах, природного газу обсягом не менше 15 відсотків від загального обсягу товарного газу, видобутого протягом року суб'єктами господарювання, що пов'язані відносинами контролю з акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (крім ПАТ «Укрнафта») та здійснюють видобування природного газу на території України, враховуючи обсяги природного газу, видобуті в межах ділянки Юзівська та набуті у власність за Угодою від 24.01.2013 про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться в межах ділянки Юзівська, зменшеного на обсяги газу, реалізовані на виконання статті 11 Закону України «Про ринок природного газу».
3. З метою належного інформування Антимонопольного комітету України про виконання зобов'язань для здійснення відповідного контролю, зобов'язати НАК «Нафтогаз України» щорічно, до 01 березня кожного року, починаючи з 01 березня 2022 року, та не менше ніж 3 роки з моменту початку видобутку природного газу на ділянці Юзівська, надавати Антимонопольному комітету України звіт про виконання зобов'язань, зазначених у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, за рік, що передує року надання звіту.

Голова Комітету

О. ПІЩАНСЬКА